

A R I M E T I K A

**Batzorde batek Euskal Akademiara
aurkeztatu duen iztegia**

1	Matemática	Mathematique	Matematika
2	Aritmética	Arithmétique	Zenbakizti, Arimetika
	(«t» kentzea ortographia alperrik sinplikatzea da. Zenbat antz aundiago hizkuntz jakitunekin hainbat apainago». Ez da onartzen)		
3	Cantidad	Quantité	Zenbateko, Kopuru
4	Unidad	Unité	Bateko
	(«banako» ere aitatu da)		
5	Contar	Compter	Zenbatu
	(«kontatu» eta «kontaketa» ere aitatu dira)		
6	Operación de contar	Comptage	Zenbaketa
7	Número	Nombre	Zenbaki
8	Número entero	Nombre entier	Zenbaki oso
9	Numeración	Numération	Zenbakintza
	(Sistema o arte de nombrar y representar los números)		
10	Numeración	Numérotage	Zenbakiketa
11	Numeración hablada	Numération parlée	Aozko zenbakintza
Ahozko zenbakintza
	(«mintzo-zenbakintza» ere aitatu da)		
12	Numeración escrita	Numération écrite	Idatzizko zenbakintza
	(«zenbakintza idatzia» ere aitatu da)		
13	Numeración decimal	Numération décimale	Amarkako zenbakintza
Hamarkako zenbakintza
	(«Amarreko zenbakintza» ere aitatu da, baiña «numeración decimal» ori «amarka» (amar, eun, milla...) dihoana da)		

14	Decena, centena...	Dizaine, centaine...	Amarreko, euneko...
Hamarreko, ehuneko...
15	Número romano	Nombre écrit avec des chiffres romains	Erromar-zenbaki
	(«Erroma-zenbaki», «erromerazko-zenbaki» ta «Erromeraz idatzi-tako zenbaki» ere aitatu dira. Lehen esana artu da ontzat)		
16	Numeración romana	Numération romaine	Erromar zenbakintza
	(Ikusi 15'an esana)		
17	Numerar	Numérer	Zenbakitu
18	Calcular	Calculer	Ainbatu, hainbatu
	(«kalkulatu» ere eskatu da)		
19	Cálculo	Calcule	Ainbaketa, hainbaketa
	(«Kalkulatze» ere eskatu da)		
20	Operación matemática	Opération mathématique	Eragiketa
	(«Erabilketa», «Operazioa», «Ainbaketa», «Ariketa» eta «kalkulatze» ere aitatzen dira)		
21	Resultado de una operación	Résultat d'une opération	Emaitza
	(«Ekarria» ere eskatu da)		
22	3 y 5 dan 8	3 et 5 sont 8	3 ta 5, 8 dira
	(3 ta 5'ek, 8 dakarzkite)		
23	Ejercicio	Exercice	Ariketa
24	Resultado exacto	Résultat exact	Emaitz ondarge
	(«Emaitz ondargabea» ta «Emaitz zeatza» ere aitatu dira)		
25	Resultado aproximado	Résultat approximatif	Emaitz ondardun
	(«Ia-iazko emaitza» ere aitatu da)		
26	Igualdad	Egalité	Berdintza
27	Adición	Addition	Batuketa
	(Danok gatoz bat «-keta» atzizki ori gaizki alkartuz dagoela. «Batuketa»-ren ordez «Batketa» bear lukela izan. Ala ere ontzat artzen da. «Geiketa» ere aitatu da, baiña «batuketa» askotan ez da ezer «geitzen». «Bilketa» ere aitatu da. Gauza bera esan leike)		
28	Suma	Somme	Batuketa emaitza
	(«Batuketaren emaitza», «Batua», «Geiketaren emaitza» eta «Ekarria» ere aitatu dira)		

- 29 **Sumar** **Additionner** **Batu**
 («Geitu» ere aitatu da. Ikusi 27'an esan dana)
- 30 **Sumar 3 y 5** **Additionner 3 et 5** **3 ta 5 batu**
 31 **Sumando** **Terme d'une addition** **Batugai**
 (27'an esan danez «batgai» bear luke izan baiña batugai ontzat artzen da. «Geigai» eta «geiketa-gai» ere aitutzen dira)
- 32 **Sustracción** **Soustraction** **Kenketa**
 («kenduketa» esaten da ikastoletan baiña «kenketa» obeto josia dago. Emen ez da «batketa»-kin gertatzen zana gertatzen)
- 33 **Restar** **Soustraire** **Kendu**
 34 **Residuo, resto** **Reste d'une soustraction** **Ondar**
 («Ondakin» eta «kondar» ere aitatu dira)
- 35 **Minuendo** **Premier terme d'une soustraction** **Kenketagail**
 («Kengai», «Dagoena» eta «Kenaurretikoa» ere aitutzen dira. «Minuendo» eta «sustraendo»-k eztabaida luzea sortu dute)
- 36 **Sustraendo** **2.º terme d'une soustr.** **Kenkari**
 («kengai», «kentzekoa», «kentzaille», «kenketa-jabe» ta «kenkari» erabili dira) (-gai eta -ari eztabaida sortzailleak izan dira)
- 37 **5 menos 3** **5 moins 3** **5'i 3 ken, 5'i ken 3**
 (emen bi eratara jartzen da; lenengoa euskeraren joskeraz jatorrago; bigarrena matematikak idazten diran bezela irakurtzeko errezago)
- 38 **Multiplícar** **Multiplier** **Bidertu**
 («Bidartu», «Koiztu» -koitz atzizkitik, «Batuketa laburra» ikastoletan esaten duten bezela, «Tolestatu», «Zenbakoiztu» eta «Auniztu» askotan esaten den bezela, aitatu dira. «Bidertu» artu da ontzat. Oñarri onek darama berekin beste itz askoren (multiplicando, multiplicador, múltiplo, multiplicación, factor, producto, etc.) joera). («Ugaritu» ere aitatu da)
- 39 **Multiplicación** **Multiplication** **Biderketa**
 (Ikusi 38 esana)
- 40 **Multiplícar por 5** **Multiplíer 3 et 5** **3 bosteko, 3 bider 5**
 (Ikusi 38'an esana)
- 41 **Factor** **Facteur** **Biderkari**
 (Ikusi 38'an esana. «Koizki» ere aitatu da)

- 42 **Producto** **Produit** **Biderketa emaitza**
 («Biderketaren emaitza», «Biderketaren ekarria», «Aunizketa emaitza» etb. Ikusi 38'an esana)
- 43 **Multiplo** **Multiple** **Zenbakoitz**
 («Koitz» ere esan da)
- 44 **Duplo, triple...** **Double, triple...** **Bikoitz, irukoitz...**
 45 **Duplicar, triplicar...** **Doubler, tripler...** **Blkoiztu, irukoiztu...**
 («Bi-bidartu», «Bitu», «Birritu» etb. ere aitatu dira)
- 46 **Número par** **Nombre pair** **Bikoizki**
 («Bikoiki», «Bikotxi», «Bikotz», «Biritxi» ere aitatu dira)
- 47 **Número impar** **Nombre impair** **Bakoizki**
 («Bakoiki», «Bakotxi», «Bakotz» «Bakun» ere aitatu dira)
- 48 **Dividir** **Diviser** **Zatitu**
 («Banatu» ere aitatu da, baiña onek «distribuir» dirudi)
- 49 **División** **Division** **Zatiketa**
 («Banaketa». Ikusi 48'an esana)
- 50 **División entera** **Division entière** **Ondargabeko zatiketa**
 («Zatiketa ondarge», «Zatiketa ondargabea» ere esan dira)
- 51 **División inexacta** **Division inexacte** **Ondardun zatiketa**
 («Ondar-zatiketa», «Zatiketa ondardun» ere bai)
- 52 **Dividendo** **Dividende** **Zatigaia**
 («Banagaia», «Banatzekoa», «Banaketa-gai» eta «Zatikizun» ere aitatu dira) (Ikusi «gai» ontaz 36'an esana)
- 53 **Divisor** **Diviseur** **Zatikari**
 («Banaketa-jabe», «Banatzallea» «Zatitzaille» ere aitatu dira. Ikusi «ari» ontaz 36'an esana)
- 54 **Cociente** **Quotient** **Zati. Zatiketa emaitza**
 («Banaketa emaitza», «Zatiketaren ekarria», «Banakia», «Zatiketaren emaitza» ere aitatu dira)
- 55 **Resto** **Reste** **Ondar**
 56 **8 dividido por 5** **8 divisé par 5** **8 bost zati**
 8 entre 5
 («8'ren 5 zati», «8, 5 zati egin», «8'an zenbat bosteko», «8'k bostekotan» ere aitatu dira)

57	Submúltiplo o divisor (Ikusi «ari» ontaz 36'an esana)	Sous-multiple o diviseur	Zatikari
58	2 es divisor de 4	2 est diviseur de 4	2, 4'ren zatikari da
59	Divisores comunes	Diviseurs communs	Oro-zatikariak
60	Máximo común divisor	Plus grand commun div.	Oro-zatikari aundiena
61	Mínimo común múltiplo	Plus petite commun div.	Oro-zenbakoitz txkiena
62	Número mixto («Oso-zatiki» ere aitatu da. Batzuen iritziz ez da «número mixto»-rik, bukatu gabeko batketa baizik)	Nombre mixte	Zenbaki zatiduna
63	Número primo («Ezin zatitua», «Zenbaki zatieziña» ere aitatu dira. Egi-egiz «número primo» ez da zatitu eziña)	Nombre premier	Zenbaki zatigaitz
64	Número compuesto («Zenbaki zatiduna» ere aitatu da)	Nombre composé	Zenbaki zatikor
65	Quebrado o fracción	Fraction	Zatiki
66	Numerador («Gañeko», «Gaineko», «Zatigai», «Goi-aldeko» ere aitatu dira)	Nombre fractionnaire Numérateur	Goiko
67	Denominador («Azpiko», «Zatikari», «Be-aldeko», Behe-aldeko» ere aitatu dira)	Denominateur	Beko, beheko
68	Reducir a común denominador («Azpikoak berdindu»; itsusia)	Reduire a un commun dénominateur	Bekoak berdindu Behekoak berdindu
69	Medio, tercio, cuarto, quinto... («lauren»)	Demi, tiers, quart, cinquième...	Erdi, eren, laurden, bosten... (heren)
70	Décima, centésima, milésima...	Dixième, centième, millième...	Amarren (hamarren), eunen, millen...
71	Número decimal	Nombre décimale	Amarki